

Viisaasti eläminen

*”Katsokaa siis tarkoin, miten elätte: älkää eläkö tyhmien tavoin, vaan niin kuin viisaat. Käyttäkää oikein jokainen hetki, sillä tämä aika on paha. Älkää olko järjettömiä, vaan ymmärtäkää, mikä on Her-
ran tahto.” (Ef. 5:15–17.)*

Avaintekstit:

Ef. 5:1-20;
1. Kor. 5:1-11;
Ilm. 16:1-16;
Kol. 4:5;
Sananl. 20:1;
Sananl. 23:29-35;
Ap. t. 16:25.

Ei niin kovin kauan sitten Iso-Britanniassa pidettiin huutokauppa, jossa myytiin muun muassa vanhaa kristallikannua. Huutokaupanpitäjät kuvailivat sitä ”1800-luvun ranskalaiseksi *claret*-viinikannuksi” arvioiden sen hinnaksi noin 200 Yhdysvaltain dollaria. Kaksi tarkkanäköistä tarjoajaa tunnisti kannun kuitenkin erittäin harvinaiseksi islamilaiseksi *ewer*-vesikannuksi, jonka todellinen arvioitu arvo oli 5 miljoonaa Englannin puntaa eli noin 5,6 miljoonaa euroa. Mikä antoi tarjoajalle mahdollisuuden kävellä pois huutokaupasta tällainen löytö mukanaan? Se oli mahdollista siksi, että tarjoaja tiesi jotakin, mitä huutokaupanpitäjä ei tiennyt: kannun todellisen arvon.

Ef. 5:1–20 Paavali asettaa vastakkain sen, mitä pakanat ja mitä uskovat arvostivat. Pakanat arvostivat elämän suurina aarteina uskaliaita juttuja (Ef. 5:4), juopottelujuhlia (Ef. 5:18) ja irstasta seksiä (Ef. 5:3, 5). Uskovat kuitenkin tietävät, että pian on tulossa lopullinen arviointipäivä, jolloin kaiken todellinen arvo tulee ilmeiseksi (Ef. 5:5, 6). Sen sijaan, että sijoittaisivat juhlimiseen ja juopotteiluun, heidän aarteensa on Kristuksessa löytyvä ”kaikkalainen hyvyys ja vanhurskaus ja totuus” (Ef. 5:9, VKR). Siksi Paavali kehottaa heitä tarttumaan siihen hyvään kauppaan, joka löytyy Kristuksessa, heidän eläessään ikuisuuden kynnyksellä, kuten me kaikki (Ef. 5:15–17).

26.8. Kansainvälinen naistyön teemapäivä – enditnow
Tämä tutkistelu on sapatiksi 26.8.2023

SUUHUNNE SOPII KIITOS

Millä tavoin Paavali haluaa uskovien pitävän Jumalaa esikuvanaan (Ef. 5:1, 2)?

Paavali kehottaa Efesoksen uskovia vaeltamaan rakkaudessa. Tämä kutsu on keskeinen ajatus Paavalin tekstissä (ks. Ef. 5:8, 15). Rakkaudessa vaeltamisessa (ks. Ef. 5:2) meidän on määrä ottaa mallia Kristuksen rakkaudesta meitä kohtaan (vrt. Ef. 4:32), joka on tullut ilmi hänen sovitusuhrissaan. Paavali tuo esiin neljä asiaa tästä uhrista: 1) Sen vaikuttimena on sekä Isä Jumalan (Ef. 5:1) että Kristuksen rakkaus (Ef. 5:2). 2) Kyse on sijaisuhrista eli siitä, että Kristus kuoli puolestamme, ei passiivisena uhrina, vaan antaen itsensä sijastamme. 3) Vanhan testamentin pyhäkköpalveluksen kielikuvien mukaisesti Kristuksen kuolema on myös Jumalalle annettu uhri. 4) Jumala hyväksyy uhrin, koska se on ”hyvältä tuoksuva uhri” (Ef. 5:2; vrt. 2. Moos. 29:18; 3. Moos. 2:9; Fil. 4:18).

Ef. 5:3-5 esittelee kappaleen, jossa Paavali esittää seksuaalietiikkaan liittyviä huolia. Efesoksen nuoret käännynnäiset olivat vaarassa hylätä kristillisen kutsumuksensa ja tulla vedetyiksi takaisin sellaisiin seksuaalisiin käyttäytymistapoihin, jotka romuttaisivat heidän kristillisen todistuksensa (vrt. 1. Kor. 5:1-11; 1. Kor. 6:12-20; 2. Kor. 12:21).

Ensimmäisen vuosisadan kreikkalais-roomalaisessa maailmassa oli paljon turmelusta ja irstailua, joita on kuvattu muualla Uudessa testamentissa (ks. 1. Kor. 6:9; Gal. 5:19; Ef. 4:17-19; Kol. 3:5). Esimerkiksi rikkaiden juhlissa esiintyi usein käyttäytymistä, jota Paavali kuvailee Ef. 5:3-14: juoppottelua, hävyttömiä puheita, roisia viihdettä ja moraalittomia tekoja. Lisäksi kaupunkikeskuksissa oli nimettömyyttä tarjoava salliva ilmapiiri, joka edisti moraalitonta seksuaalikäyttäytymistä. Toisaalta monet tuossa yhteiskunnassa elivät hyveellistä elämää ja toimivat tiukan moraalin puolesta-puhujina. Kun Uudessa testamentissa annetaan hyve- tai paheluetteloita ja kotielämää koskevia ohjeita (esim. Ef. 5:21-6:9; Kol. 3:18-4:1), kirjoittajat peilaavat laajemman kreikkalais-roomalaisen maailman teemoja. Tuo maailma oli yhtä aikaa sekä turmeltunut että hyveellinen, mikä auttaa selittämään Paavalin kehotuksen välttää pakanoiden moraalittomuutta ja harkita tarkkaan omaa käytöstään, jotta uskovat ansaitsisivat hyvän maineen ulkopuolisten keskuudessa.

Miten Paavalin ohjeet soveltuvat aikaamme?

VALON LAPSINA VAELTAMI- NEN

”Älkää antako kenenkään pettää itseänne tyhjiillä puheilla, sillä niiden vuoksi Jumalan viha kohtaa kaikkia tottelemattomia.” (Ef. 5:6.)

Paavali on maininnut ne, jotka harjoittavat erinäisiä synnejä ilman häpeää tai katumusta – nuo siveettömät, saastaiset ja ahneet (Ef. 5:5). Hän on esittänyt suorasukaisen arvion: niiden, jotka ovat Kristuksessa, ja joiden on määrä olla osallisina Kristuksen tulevasta valtakunnasta, ei pitäisi toimia kuin ne, jotka eivät ole (Ef. 5:5). Paavali on huolissaan tyhjiiden puheiden vaikutuksesta – siitä, että uskovat rohkean kielenkäytön pettäminä alkaisivat ajatella, että sukupuoli-synnit eivät olekaan kiellettyjä. He saattaisivat jopa langeta niihin (Ef. 5:6). Paavali varoittaa, että jos joku tulee näin petetyksi, hän on vaarassa lopun ajan tuomiolla, kun ”Jumalan viha kohtaa kaikkia tottelemattomia” (Ef. 5:6).

Ilmaus ”Jumalan viha” on haasteellinen. Se, että kyseessä on nimenomaan Jumalan viha, tekee siitä vastakkaista ihmisen oikukkaalle vihalle (vrt. Ef. 4:31). Jumalan viha on pitkämielisen ja vanhurskaan Jumalan oikeudenmukainen päätös niiden kohdalla, jotka itsepintaisesti sitoutuvat pahuuteen. Kyseessä ei siis ole mieluinen, äkkipikainen reaktio johonkin pieneen rikkomukseen. Lisäksi maininnat Jumalan vihasta esiintyvät useimmiten innoitetuissa Raamatun kohdissa, joissa varoitetaan tulevasta tuomiosta (esim. Ilm. 6:12-17, Ilm. 16:1-16, Ilm. 19:11-16). Jumala varoittaa tulevasta tuomiosta, mikä on armollista, sillä me ihmiset olemme ”luonnostamme vihan alaisia” (Ef. 2:3) eli tuomion alaisia.

Miksi Paavali varoittaa uskovia olemasta tekemisissä väärintekijöiden kanssa? Katso Ef. 5:7-10.

Paavali kehottaa: ”Eläkää valon lapsina! – Pyrkikää saamaan selville, mikä on Herran mielen mukaista.” (Ef. 5:8, 10.) Ei-uskova etsii mielihyvää ”siveettömyydestä, kaikenlaisesta saastaisuudesta ja ahneudesta (Ef. 5:3). Uskovan pyrkimys on aivan toinen. Hän ei pyri miellyttämään itseään, vaan Jumalaa (vrt. Room. 12:1; 2. Kor. 5:9; Hepr. 13:21, joissa käytetään samaa kreikan sanaa *euarestos*, ’miellyttävä’ tai ’hyväksyttävä’). Uskova pyrkii jäljittelemään Kristuksen uhrautuvaisuutta (”vaeltakaa rakkaudessa, niinkuin Kristuskin rakasti teitä ja antoi itsensä meidän edestämme lahjaksi ja uhriksi”, Ef. 5:2, VKR).

HERÄÄ, SINÄ JOKA NUKUT

Lue Ef. 5:11-14. Minkä voimakkaan varoituksen Paavali antaa? Miten varoitus soveltuu nykyiseen tilanteeseemme?

Paavali esittää toistuvasti kaksi kehotusta, joiden välillä hän vuorottelee: 1) Noudattakaa Jumalaa kunnioittavaa elämäntapaa valon lapsina (Ef. 5:8; ks. myös Ef. 5:1, 2, 4, 9-10, 11, 13, 14); 2) Älkää eläkö seksuaalisesti moraalitonta, Jumalan mielen vastaista elämää osallistuen ”pimeyden hedelmättömiin tekoihin” (Ef. 5:11, VKR; ks. myös Ef. 5:3, 4, 5-8, 12).

Aiempien jakeiden kehotuksia (Ef. 5:8-10) katsomalla ymmärrämme jaetta Ef. 5:11. Uskovien tulee elää ei-uskovien edessä ”Herran valoa” loistaen ja ”valon lapsina” (Ef. 5:8). Tarkoituksena on tulla nähdyksi ja ilmaista selvästi, että ”valo kasvattaa hyvyyden, oikeuden ja totuuden hedelmiä” (Ef. 5:9). Paavali edistää toimintamallia, jossa Jumalan hyvyyttä tuodaan esiin. Uskovien tehtävänä on paljastaa pimeyden hedelmättömät teot tuomalla elämässään esiin vanhurskasta vaihtoehtoa.

Jakeiden 13 ja 14 haastava, runollinen kieli voidaan nähdä Paavalin rohkeana esityksenä siitä, että uskovat ilmentäessään Hengen hedelmää (Ef. 5:9) voivat voittaa maailmanmieliset Kristukselle: ”[M]utta kaikki tulee ilmi, kun valo sen paljastaa. Kaikki, mikä on paljastettu, on valossa.” (Ef. 5:13, 14.) Henki on kuin valo, joka paljastaa salaisuudet. Kun valo paljastaa turmeltuneen elämän, ihmiset näkevät käyttäytymisensä sellaisena kuin se on. He tajuavat olevansa ilman tulevaisuutta ja Jumalan viha kohde (Ef. 5:5, 6), ja he voivat kokea muutoksen, joka johtaa pimeydestä valoon (Ef. 5:13). Kyse on samasta muutoksesta, jonka Efesoksen uskovat ovat itsekin kokeneet (Ef. 5:8).

Mitä pitäisi ajatella Ef. 5:14 runosta/hymnistä, jossa yhdistetään ajatus kuolleiden ylösnousemuksesta ajan lopussa (vrt. Ef. 2:1, 5) tehtäväämme kutsua ihmisiä heräämään hengellisestä unestaan kokemaan Kristuksen muuttava läsnäolo? Koska Jes. 60:1-3, johon Paavali viittaa, on suunnattu Jumalan kansalle Israelille, voimme pitää jakeen Ef. 5:14 runoa/hymniä kristityille suunnattuna vetoamuksena herätä rooliinsa lähetyssaarnaajina, joiden tehtävänä on heijastaa Kristuksen valoa pimentyneessä maailmassa (vrt. Fil. 2:14-16; Matt. 5:16).

"TARKOIN HYÖDYKSI"

Paavali päättää sukupuoliseen puhtauteen keskittyvän teksti-osuutensa (Ef. 5:1-20) kahteen kehotussarjaan: Ef. 5:15-17 ja Ef. 5:18-20. Ensimmäinen sarja alkaa sanoilla: "Katsokaa siis tarkoin, miten elätte: älkää eläkö tyhmien tavoin, vaan niin kuin viisaat." (Ef. 5:15.) Se loppuu samaan ajatukseen: "Älkää olko järjettömiä, vaan ymmärtäkää, mikä on Herran tahto." (Ef. 5:17.) Välissä on kutsu käyttää "oikein jokainen hetki, sillä tämä aika on paha" (Ef. 5:16).

Pohdi Paavalin kehotusta rukoilla ja elää viisaasti (Ef. 5:15-17). Mikä ero on tyhmällä ja viisaalla vaelluksella? Entä mitä jokaisen hetken oikein käyttäminen tarkoittaa?

Efesolaiskirjeessä Paavali käyttää toistuvasti yleistä Vanhan testamentin kielikuvaa "vaelttaa" ilmaisemaan ihmisen tapaa elää (Ef. 2:2, 10, VKR; Ef. 4:1, 17, VKR; Ef. 5:2, 8, VKR). Tässä hän käyttää samaa kielikuvaa (ks. Ef. 5:15-17, VKR) rohkaistakseen lukijoitaan tietoiseen opetuslapseuteen. Kuten meidän on varottava askeleitamme, kun kuljemme pimeässä epätasaisella polulla, samoin meidän tulee katsoa tarkoin, kuinka vaellamme (Ef. 5:15, VKR). Jakeessa 17 (VKR) määrittellään viisaasti vaeltaminen. Emme etsi viisautta itsestämme, vaan kurottaudumme itsemme ulkopuolelle ymmärtämään, "mikä on Herran tahto" (Ef. 5:17).

Ilmauksessa "käyttäkää oikein jokainen hetki" (Ef. 5:16) Paavali käyttää verbiä *exagorazō* (vrt. Kol. 4:5). Sanaa käytettiin markkinapaikoilla ja se on intensiivinen muoto verbistä "ostaa" tarkoittaen ostamista edulliseen hintaan ja kaiken hyödyn ottamista tarjotusta mahdollisuudesta. Lopun aikaan asti "hetkemme" on siis mahdollisuus, joka tulisi käyttää tarkoin hyödyksi. Samalla se on haastavaa aikaa, koska "tämä aika on paha" (Ef. 5:16; vrt. Ef. 6:13; Gal. 1:4) ja koska maailman menoa hallitsee avaruuden henkivaltojen hallitsija (Ef. 2:2).

Kristuksen paluuta odottavat uskovat elävät vaikeaa aikaa, jota Paavali vertaa markkinapaikkaan täynnä vaaroja ja mahdollisuuksia. Heidän on oltava yhtä tarkkoja aikansa käytöstä kuin löytöjen metsästäjät silloin, kun näille tarjoutuu tilaisuus ostaa jotakin tuntuvalle alennuksella. Vaikka pelastusta ei voi ostaa, kielikuvat ovat silti osuvia: tartu tilaisuuteen napata talteen se, mitä meille tarjotaan Kristuksessa.

HENGEN TÄYTEINEN JUMALAN- PALVONTA

Lue Ef. 5:18-20. Mitä Paavali kuvailee kristittyjen tekävän heidän kokoontuessaan palvomaan Jumalaa?

Viimeisenä argumenttinaan Paavali kehottaa uskovia kääntymään pois mieltä turuttavasta viininkäytöstä ja kokemaan sen sijaan Hengen läsnäoloa ja voimaa. Paavali kieltää juopumuksen (lainaten ilmeisesti Vanhan testamentin kreikan-kielisestä versiosta kohtaa Sananl. 23:31), mikä viittaa siihen, että hänellä on mielessään viisauks kirjallisuuden alkoholin-ikäyttöä koskevat varoitukset (Sananl. 20:1, Sananl. 23:29-35). Juopumusta seuraa paha meno, esim. karkea, seksuaalisesti väritynyt kielenkäyttö, mielettömyys, moraalittomuus ja epäjumalanpalvelus (Ef. 5:3-14). Tällainen käytös tulee vaihtaa harkittuun, Hengen innoittamaan Jumalan palvontaan. Paavalin kehoitus täytyä Hengellä on keskeinen kehoitus, jonka merkitystä hän avaa kohdassa Ef. 5:19-21 erilaisin verbein: "puhukaa keskenänne psalmeilla" (VKR), "soittakaa ja laulakaa", "kiittäkää", "alistukaa toistenne tahtoon".

Tässä Paavali soveltaa kehoitusta täytyä Hengellä (Ef. 5:18) seurakuntayhteyteen, jossa uskovat ovat kokoontuneet palvomaan Jumalaa Hengen innoittamina tavalla, joka ravitsee heidän keskinäistä yhteyttään (Ef. 4) ja on vastakkaista itsekeskeiselle, pakanalliselle käyttäytymiselle ja palvonnalle (Ef. 5:1-18). Tässä varhaiskristillisen Jumalan palvonnan kuvauksessa musiikillinen ylistys on keskeisellä sijalla. On väitetty, että kristillinen seurakunta syntyi laulun siivittämänä; tämä kohta yhdessä Kol. 3:16 kanssa tarjoaa hyvän todisteen väitteen tueksi (vrt. Ap. t. 16:25; Jaak. 5:13).

Jumalan palvonnassa on myös horisontaalinen puoli, sillä laulaessaan seurakunnan jäsenet tavallaan puhuvat toisilleen (Ef. 5:19, VKR). Ylistyksen kohteena on kuitenkin Herra Jeesus Kristus (Ef. 5:20; vrt. Kol. 3:16). Jakeiden 19 ja 20 mukaan ylistys ja kiitos tulee kohdentaa Jumalalle, Isälle "meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä". Kohdassa "hengellisiä lauluja", adjektiivi "hengellinen" (kreik. pneumatikos) korostaa Pyhän Hengen roolia siinä, että palvomme Jumalaa. Laulut ovat Hengen innoittamia tai sen täyttämiä. Tämä kuvaus varhaiskristillisestä jumalanpalvonnasta esittää siis kaikki kolme jumaluuden jäsentä aktiivisina osallistujina.

Miten voitte musiikin avulla parantaa omaa kokemustanne Jumalan palvonnasta?

KERTAUS

Lisäaineistoa: Jos katsomme kohtaa Ef. 5:1-20 kokonaisuutena, huomaamme Paavalin ottavan vahvan kannan syntiä ja pahuutta vastaan, varsinkin seksuaalista moraalittomuutta ja karkeita puheita vastaan. Hän ei hyväksy turmeltunutta käytöstä Jumalan kansan keskuudessa. Sen sijaan hän kutsuu Efesoksen uskovia elämään korkeiden käytösstandardien mukaisesti ja omaksumaan identiteettinsä Jumalan rakkaina lapsina ja hänen pyhinään (Ef. 5:1-10). Paavali uskoo, että kun kristityt yhteisönä tekevät näin, he loistavat valoa pimeyteen ja vetävät lähimmäisiään pois itsetuhoisista elämäntavoista Jumalan armoon ja totuuteen (Ef. 5:11-14).

Paavali näkee sielunsa silmillä Jumalalle antautuneen seurakunnan, joka on uudelleen sitoutunut elämään valon lapsina odottaessaan Kristuksen paluuta (Ef. 5:8, ks. myös Ef. 5:15, 16). Tuo seurakunta on Kristuksen läsnäolon siunaama (Ef. 5:14), ja sen jäseniä motivoi heidän asemansa Jumalan rakkaina lapsina, joiden puolesta Kristus on kuollut (Ef. 5:1, 2). He ovat täynnä Henkeä (Ef. 5:18) ja heidän yhteinen jumalanpalveluksensa on täynnä energiaa ja iloa, kun he yhdessä laulavat ylistystä Herralleen Jeesukselle Kristukselle ja Isälle Jumalalle. Heillä on selvä käsitys taivaallisista asioista, joten he voivat juhliä tulevaisuuden toivoaan, jonka juuret ovat siinä, mitä Jumala on tehnyt, mitä hän tekee ja tulee tekemään heidän Herransa Jeesuksen Kristuksen kautta (Ef. 5:18-20).

Tällä tavoin ymmärrettynä tämä katkelma on enemmän kuin joukko kristillistä elämää koskevia irrallisia käskyjä. Siitä tulee profeetallinen kutsu, joka koskee lopun aikojen kristillistä identiteettiä, sitoutumista, yhteisöä ja Jumalan palvelusta. Se on vahva kutsu ”käyttää oikein joka hetki”, joita tarjoutuu Kristuksen paluuta edeltävinä päivinä (Ef. 5:16).

Keskustelunaiheita:

1. Kuinka uskovat voivat omaksua Paavalin korkeat standardit joutuessaan elämään kulttuurissa, joka levittää ja saarnaa arvojaan 24/7/365 massiivisen mediaavaljastuksen kautta?
2. Mitä keinoja tämän päivän uskovat voivat käyttää erottaakseen, ”mikä on Herran mielen mukaista” (Ef. 5:10), ja ymmärtääkseen, ”mikä on Herran tahto” (Ef. 5:17)?
3. Millä tavoin nyky-yhteiskuntamme heijastelee samanlaisia pakanallisia käytäntöjä kuin ne, joihin Paavali puuttui aikanaan?